

Raplamaaa Omavalitsuste Liit

Association of Local Authorities of Rapla County

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie: 02.10.2025 nr 13-1/3169-2

Meie: 17.11.2025 nr 2-10/346-1

Arvamus üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ planeeringulahenduse kohta

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) on saatnud Raplamaa Omavalitsuste Liidule vastuskirja meie arvamusele üleriigilise planeeringu "Eesti 2050" kohta. MKM on selgitanud üleriigilise planeeringu "Eesti 2050" protsessi ülesehitust ja kujunenud lahendust, sh Rapla kui keskuse positsiooni.

Oleme teadlikud üleriigilise planeeringu (ÜRP) koostamise protsessist ja kursis ka tehtud uuringute tulemustega. Samuti oleme osalenud mitmetel kokkusaamistel, kus oleme kuulnud nii uuringute koostajate seisukohti ja järeldusi, kui ka planeeringu koostamise korraldajate arvamusi ja väljapakutud lahendusi. Meile on arusaadav, kuidas MKM põhjendab jõudmist praeguste visioonideni.

Meie jaoks ei ole kitsaskoht MKM poolne visioonilahenduse ega sõnumi edastamine, vaid just **visioonilahenduse sisu ja selle mõju tuleviku arengule, sh Rapla kui keskuse väljavaadetele**. Teie vastuskiri on selgelt kinnitanud kõiki meie seniseid kartusi ÜRP poolt seatavate eesmärkide ja neist tulenevate tagajärgede osas.

Olete viidanud, et planeeringu põhilahendusse etapis toimuvad kohtumised ja arutelud osapooltega, et selgitada asustumudeli väärtuspakkumusi. Seni ei ole me saanud selgust ei väärtuspakkumuse sisu kohta ega ole ka meid arutellusele kaasatud. Eeldatavasti on arutellusele kaasatud teised osapooled. Kui teie vastuskiri sisaldas varjatud kujul väärtuspakkumust, siis ei sisenda selle sisu meile kindlustunnet tuleviku arenguvõimaluste osas, pigem vastupidi.

Sellest lähtuvalt esitame uuesti planeeringulahenduse kohta omapoolsed vastuväited ja tõstatame meie tajutavad probleemid.

Esiteks soovime veel kord tähelepanu juhtida ÜRP valikute aluseks oleva **asustuse uuringu** nõrkadele kohtadele. Meie hinnangul oleks pidanud tulemuste võrreldavuse tagamiseks uuringu läbiviimisel kinni pidama varasemast metoodikast. Metoodika on kirjeldatud Statistikaameti teostatud eelmise uuringu kokkuvõttes ja vajadusel oleks selle rakendamise üksikasju saanud täpsustada eelmise uuringu läbiviijatega. Uuringu juures oleks tulnud rakendada kõiki kriteeriume nende koosmõjus. Võib öelda, et üldiselt on neist lähtutud, kuigi meil puudub võimalus algandmeid kontrollida. Samas ei meie hinnangul piisavat süvenetud **Statistikaameti poolt välja toodud probleemidele toimepiirkondade määratlemisel (ptk 8.2) ja rakendatud lahendustele**. Meie hinnangul oleks pilt kujunenud teistsuguseks, kui oleks kaalutud nii lahustükkide kui mitme samaväärse sihtkoha temaatikat. Varasema uuringu jooniselt on näha, et ühe keskuse toimepiirkonna "tükke" ei jäetud teise keskuse toimepiirkonna taha, vaid need ühendati eelistatavalt lähima (sama maakonna) keskusega. Uue uuringu pildil on mitme keskuse toimepiirkonnad piiratud igast küljest teise keskuse toimepiirkonna poolt. **Selliselt ei ole uuringute tulemused võrreldavad.**

ÜRP väljatoodud **kolm kriteeriumi**, mille koosmõju alusel toimepiirkondade seast on tehtud valik, millised neist kvalifitseeruvad 10 "vedurlinna" sekka ja millised jäetakse arendatavate keskuste ringist välja on meie hinnangul pigem tunnetuslikud. Kriteeriumide täitmise miinumumväärtusi ei ole põhjendatud ega selgitatud. Võtame need järjest:

- **Minimaalne vajalik elanike arv töörandepiirkonna toimimiseks 15 000 elanikku.** See piir ei ole tõendatud. Ka ise olete väitnud, et teiste uuringute põhjal oleks see piir pigem 30 000 - 50 000. Seega on seatud piirväärtus tunnetuslik, mitte tõendatud. Lisaks väidame, et metoodika korrektsel kordamisel oleks Rapla osutunud piisavalt suureks (Rapla vald üle 13 000 + osa 5 000 elanikuga Kehtna vallast);
- **Keskuslinna senine võimekus töökohti pakkuda.** Selle piiri loogika on mõistetav – keskus pakub töökohti ka väljastpoolt tulijatele (eeldus, et moodustub töөлkäimispiirkond). Selle kriteeriumi Rapla ka täidab;
- **Kõrgharidusega elanikke vähemalt 15%.** Seda piiri ei ole selgitatud ja see tundub pigem tunnetuslik. Rapla selle kriteeriumi küll ka täidab.

Teema kokkuvõtteks: **meie hinnangul täidaks Rapla kõik kriteeriumid, kui toimepiirkonna eristamine toimuks varasema metoodikaga võrreldavatel alustel.** Seatud piirid - kuigi osa neist näivad tunnetuslikud - ületav Rapla linn kvalifitseerub piisava mastaabiga majanduslikult olulise ja inimkapitalilt tugeva keskusena.

ÜRP asustuse liigituse ja Rapla rolli kirjeldamisel asustussüsteemis alustate sellest, et üleriigilises planeeringus lähtub asustuse liigitus majanduslikust potentsiaalst, rahvastiku suundumustest ja soovitud suunast vähendada pealinnakesksust. Rapla kui keskuse kaardilt kaotamine on sellega selgelt vastuolus ja annab vastupidise tulemi. ÜRP visioon ei arvesta **Rapla naabermaakondade keskustega juba praegu võrreldavat majanduslikku potentsiaali** (mis võib tulevikus seoses **Rail Balticu** väljaehitamisega oluliselt kasvada ja mille väljaarendamist toetavaid tegevusi me aktiivselt rakendame) ega Rapla ja selle tagamaa pigem **positiivset rahvastikumuutust. Rapla kui Tallinnale lähima maakonnakeskuse arendamisest loobumine suurendab väga selgelt pealinnakesksust.**

Mitmed teie väited Rapla kui keskuse seisundi ja potentsiaali kirjeldamisel on meie hinnangul ekslikud ja te ei ole ka lisanud konkreetseid näiteid, mis teie väiteid tõendaksid. Rapla **tööturuareaal ei ole väiksema mitmekesisusega** kui nt naaberkesksusel Paidel - andmed seda ei tõenda! Väide **Rapla keskuse tõmbejõu vähenemisest** on kontekstist välja rebitud, kuna ka kõigi teiste keskuste tõmbejõud on vähenenud Tallinna mõju kasvades. Täiesti absurdne on väide, et Rapla toimepiirkonna elanike arv on 10 aasta jooksul vähenenud 47,2% ehk 7 500 inimese võrra. **Rapla on stabiilse või kasvava elanikkonnaga piirkond** ning selline arv on meie hinnangul saadud vaid sel teel, et piiritlesite toimepiirkonna varasemaga võrreldes erinevalt. Meile ei ole ka selge, **millised funktsioonid on viimastel aastatel üle kandunud pealinnale**, nagu olete väitnud. Samuti on meile arusaamatu, millist toetavat rolli ja võimalusi näete **Raplal Tallinna toimepiirkonna ettevõtlusvõrgustikus**. Mis on see konkreetne roll?

Viitate oma kirjas ka, et kui käsitleda Raplat koos tagamaaga tugeva toimepiirkonnana, mille arendamisel nähakse ette ka pealinnastamise tasakaalustamiseks vajaliku regionaalse tugi- ja innovatsioonisüsteemi kujundamist, tuleks analoogset lähenemist rakendada ka Põlva, Jõgeva, Põltsamaa ja Kärkla puhul. Ilma põhjalikku analüüsi teostamata ei saa meie enda peale võtta teiste keskuste potentsiaali hindamist, kuid meie hinnangul ei ole asjakohane väide, et teie nimetatud **teiste keskuste arendamisel oleks pealinnastamise tasakaalustamisele samasugune mõju nagu seda on Raplal pealinnale lähima maakonnakeskusena.**

Olete pidanud vajalikuks täpsustada riiklike poliitikate ja välisrahastuste suunamise põhimõtete kujundamist ja üleriigilise planeeringu rolli selles. Väidate, et **avalike vahendite kasutus ja investeerimisotsused tehakse valdkonnapoliitikate alusel ja et ÜRP ei asenda neid.** Meile on see väga hästi teada, et sellised otsused on seni tehtud ja tehakse ka edaspidi valdkonnapoliitikate alusel, arvestamata kuigipalju regionaalarengu vajadusi.

Üleriigiline planeering peakski olema strateegiline kokkulepe, mis käsitleb riigi kui terviku vajadusi, tasakaalustades samas neid regionaalpoliitiliselt. Rõhutategi, et planeeringu eesmärk on anda ruumilise arengu suunised ja raamistik, mida valdkondlike poliitikate kujundajad saavad kasutada. See raamistik ongi üks meie peamisi murekohti seoses üleriigilise planeeringuga, millele me oleme ka viidanud oma pöördumises! Läbi selle raamistiku soovib ÜRP olulisemal määral suunata kõigi siseriiklike ja välisrahastust puudutavat otsuste tegemist ning meil ei ole alust arvata, et valdkonnapolitiiliste otsuste tegijad tulevikus ei võtaks arvesse ÜRP antavaid ruumilise arengu suuniseid. Toetudes oma aastatepikkusele kogemusele julgeme väita, et sellised otsused nagu **ÜRP valitud asustusmuster hakkavad elama omaette elu ja valdkonnapolitiilised otsustajad ja EL meetmete kujundajad hakkavad neist lähtuma.** Olete öelnud, et struktuurifondide vahendid on piiratud ja kahanevad. Lisame sellele surve riigieelarvele ja valdkonnapolitikate tõhususele ning jõuamegi olukorda, kus ministriumidele on teretulnud iga signaal, mis võimaldab neil **vähendada kasusaaajate ringi ja kokku tõmmata piirkondade arvu**, mille (regionaalse) arengu eest nad peavad hea seisma. Lisaks tõmbab see kokku ka (kitsa) **regionaalpoliitika tegevuste ringi.**

Olete märkinud, et **asulate väärtuspakkumised** on hetkel väljatöötamisel ning et selles osas on tagasiside ja sisend väga oodatud, et Rapla piirkonna arengut üleriigilise planeeringuga paremini toetada. Teie poolt väljatoodule tuginedes **ei näe me praegu ühtegi konkreetset punkti, mis mõjutaks positiivselt Rapla kui keskuse ja Rapla toimepiirkonna arengut.** Enamik teie osundatud tuleviku positiivseid arenguid toimuvad planeeringust sõltumatult. Planeering pigem **suurendab pealinnastumise mõju** meie piirkonnas, annab signaali, et kohapeal **ei ole vajalik luua ega hoida töökohti** ja suunab piirkonna elanikke pigem **intensiivsemale pendelrände**le pealinna suunal.

Praegune üleriigilise planeeringu ettepanek tähendab meie piirkonna jaoks:

- **Ebasoodsamaid valdkondlikke ja regionaalpoliitilisi otsuseid ning investeeringute kahanemist**, kui poliitikate kujundamisel hakatakse lähtuma ÜRP raamistikust;
- Kahanevaid võimalusi siseriiklike ja välisvahendite kasutamiseks meie turutõrke piirkonnas (Raplamaa), kui meetmete kujundamisel ja investeeringute kavandamisel hakatakse lähtuma ÜRP raamistikust;
- **Ebasoodsamat ettevõtluskliimat toetusvõimaluste vähenemisel ja negatiivset kuvandit võimalike investorite silmis**, kui ÜRP raamistik toob Rapla välja ebaolulise keskusena ja annab sõnumi, et töökohtade loomine ei ole siin vajalik;
- **Lööki meie viimaste aastate ja praegustele ühistele pingutustele luua eeldusi olevate töökohtade säilimiseks või uut loomiseks** läbi ettevõtlusele paremate tingimuste tekitamise, sh läbi Euroopa Liidu kaasrahastavate projektide (nt PEEK). Praegu on maakonna töökohtade vajak ca 3 500 ja inimesed kulutavad igapäevastele sundliikumistele olulise osa oma ajast ning ÜRP raamistik hoogustab neid negatiivseid aspekte;
- **Ebasoodne mõju elanike arvule piirkonnas Rapla negatiivse kuvandi tõttu**, kui ÜRP raamistik toob välja Rapla ebaolulisuse keskusena ja kitsenevad tulevikuväljavaated töökohtade ja teenuste pakkumise osas;
- **Pealinna mõju jätkuvat ja kiirenevat laienemist.**

Rõhutame veel kord, et meie arvates on üleriigilise planeeringu koostamisel ja sisus väga palju plusse – olgu see valglinnastumise piiramine, liikuvuse arendamine, ruumi raiskamise vähendamine või üldine mitmete teemade kompleksne koos käsitlemine.

Samas rõhutame vajadust ÜRP raamistik ja sõnumid väga põhjalikult ning igakülgset ja **koosmõjus läbi kaaluda**, kuna ÜRP roll tuleviku ruumikasutuse ja valdkonnapolitikate suunamisel on väga oluline ning ÜRP eesmärkide seadmine võib väga olulisel määral mõjutada erinevate piirkondade tulevikuväljavaateid. Meie ettepanek on uuesti kaaluda tagajärgi, mida võib kaasa tuua Tallinnale **kõige lähemal paikneva maakonnakeskuse, Rapla kui võimaliku pealinnastumise trendi tasakaalustaja rolli vähendamine.** Meie arvates on, arvestades võimalikke tulevikus toimuvaid positiivseid muutusi, õigem anda hoogu juurde nendele arengutele ja võimendada piirkonna tegeliku potentsiaali väljakujunemist, mitte seda takistada. **Raplal keskusena võiks tulevikus olla suur potentsiaal elukeskkonnana ning ettevõtluse ja logistika valdkonnas, tasakaalustades ja tagasi hoides pealinna mõju laienemist.**

Soovime ministeeriumile jõudu üleriigilise planeeringu protsessi lõpuleviimisel ja Eesti tasakaalustatud ruumilist arengut võimaldavate otsuste langetamisel.

/allkirjastatud digitaalselt/

Heiki Hepner
Raplamaa Omavalitsuste Liidu juhatuse esimees

Tavo Kikas
5114321